

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 14ης Ιουλίου 2005 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-65/02 P και C-73/02 P,

που έχουν ως αντικείμενο δύο αιτήσεις αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου, ασκηθείσες στις 28 Φεβρουαρίου 2002,

ThyssenKrupp Stainless GmbH, πρώην Krupp Thyssen Stainless GmbH,
εκπροσωπούμενη από τον M. Klusmann, Rechtsanwalt,

αναιρεσείουσα στην υπόθεση C-65/02 P,

ThyssenKrupp Acciai speciali Terni SpA, πρώην Acciai speciali Terni SpA,
εκπροσωπούμενη από τους A. Giardina και G. Di Tommaso, avvocati, με τόπο
επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείουσα στην υπόθεση C-73/02 P,

* Γλώσσες διαδικασίας: η γερμανική και η ιταλική.

όπου ο έτερος διάδικος είναι:

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, εκπροσωπούμενη από τον A. Whelan, επικουρούμενο από τον H.-J. Freund, Rechtsanwalt (C-65/02 P), καθώς και από τον A. Whelan και την V. Superti, επικουρούμενους από τον A. Dal Ferro, avvocato (C-73/02 P), με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής στην ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts και S. von Bahr (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Οκτωβρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με τις αιτήσεις αναιρέσεως οι ThyssenKrupp Stainless GmbH (στο εξής: TKS) και ThyssenKrupp Acciai speciali Terni SpA (στο εξής: AST) ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-45/98 και T-47/98, Krupp Thyssen Stainless και Acciai speciali Terni κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-3757, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία έγινε μερικώς μόνο δεκτή η προσφυγή τους η σκοπούσα στην ακύρωση της αποφάσεως 98/247/EKAX της Επιτροπής, της 21ης Ιανουαρίου 1998, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 65 της Συνθήκης EKAX (Υπόθεση IV/35.814 — Προσαύξηση της τιμής του κράματος) (ΕΕ L 100, σ. 55, στο εξής: επίμαχη απόφαση).

Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς

- 2 Τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στην άσκηση της ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγής, όπως εκτίθενται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, δύνανται να συνοψισθούν ως ακολούθως για τις ανάγκες της παρούσας αποφάσεως.
- 3 Η TKS, εταιρία του γερμανικού δικαίου, προήλθε από συγκέντρωση, πραγματοποιηθείσα την 1η Ιανουαρίου 1995, των δραστηριοτήτων στον τομέα των εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα, ανθεκτικών στα οξέα και τις υψηλές θερμοκρασίες, της Fried Krupp AG Hoesch-Krupp (στο εξής: Krupp) και της Thyssen Stahl AG (στο εξής: Thyssen). Η επωνυμία της TKS ήταν, για ορισμένο διάστημα, KruppThyssen Nirosta GmbH, κατόπιν δε, από τον Σεπτέμβριο του 1997, Krupp Thyssen Stainless GmbH.

- 4 Η AST, πρώην Acciai speciali Terni SpA, εταιρία του ιταλικού δικαίου, μία από τις κύριες δραστηριότητες της οποίας είναι η παραγωγή εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα, συστήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1994. Στις 21 Δεκεμβρίου 1994 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ενέκρινε την από κοινού εξαγορά της AST εκ μέρους σειράς εταιριών, μεταξύ των οποίων οι Krupp και Thyssen. Η συμμετοχή της Krupp στο κεφάλαιο της AST ανήλθε από 50 σε 75 % κατά τον Δεκέμβριο του 1995, στη συνέχεια δε στο 100 %, στις 10 Μαΐου 1996. Ακολούθως, η Krupp μεταβίβασε στην TKS το σύνολο του μεριδίου της στο κεφάλαιο της AST.
- 5 Στις 16 Μαρτίου 1995, κατόπιν πληροφοριών που δημοσιεύθηκαν σε ειδικευμένα έντυπα και καταγγελιών καταναλωτών, η Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 47 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ζήτησε από πολλές εταιρίες παραγωγής ανοξείδωτου χάλυβα να της κοινοποιήσουν πληροφορίες σχετικά με μία από κοινού αύξηση τιμών στην οποία προέβησαν, καλούμενη «προσαύξηση της τιμής του κράματος».
- 6 Η προσαύξηση της τιμής του κράματος συνιστά προσαύξηση υπολογιζόμενη βάσει της τιμής των στοιχείων του κράματος, η οποία προστίθεται στη βασική τιμή του ανοξείδωτου χάλυβα. Το κόστος των στοιχείων του κράματος που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή ανοξείδωτου χάλυβα (συγκεκριμένα το νικέλιο, το χρώμιο και το μολυβδένιο) αντιπροσωπεύει σημαντικό ποσοστό του κόστους παραγωγής. Οι τιμές των στοιχείων αυτών είναι ιδιαιτέρως ευμετάβλητες.
- 7 Βάσει των στοιχείων που συνέλεξε, η Επιτροπή απέστειλε στις 19 Δεκεμβρίου 1995, κοινοποίηση αιτιάσεων σε 19 επιχειρήσεις (στο εξής: πρώτη κοινοποίηση αιτιάσεων).
- 8 Τον Δεκέμβριο του 1996 και τον Ιανουάριο του 1997, μετά από επιτόπου ελέγχους που πραγματοποίησε η Επιτροπή, οι δικηγόροι ή οι εκπρόσωποι ορισμένων επιχειρήσεων γνωστοποίησαν στην Επιτροπή ότι επιθυμούν να συνεργαστούν. Στις 17 Δεκεμβρίου 1996 και 10 Ιανουαρίου 1997, οι TKS και AST απέστειλαν σχετική δήλωση στην Επιτροπή.

- 9 Στις 24 Απριλίου 1997, η Επιτροπή απηύθυνε στις εν λόγω επιχειρήσεις, καθώς και στην Thyssen, νέα κοινοποίηση αιτιάσεων, η οποία αντικατέστησε εκείνη της 19ης Δεκεμβρίου 1995 (στο εξής: δεύτερη κοινοποίηση αιτιάσεων).
- 10 Με δήλωση της 23ης Ιουλίου 1997, η TKS αποδέχθηκε την ευθύνη για τις προσαπτόμενες στην Thyssen πράξεις, από του έτους 1993, μολονότι οι δραστηριότητες αυτής της επιχείρησης στον τομέα των εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα της μεταβιβάστηκαν μόλις την 1η Ιανουαρίου 1995.
- 11 Στις 21 Ιανουαρίου 1998, η Επιτροπή εξέδωσε την επίμαχη απόφαση.
- 12 Κατά την απόφαση αυτή, οι τιμές των στοιχείων κράματος του ανοξείδωτου χάλυβα σημείωσαν αισθητή πτώση κατά το έτος 1993. Όταν, από τον Σεπτέμβριο του 1993, η τιμή του νικελίου αυξήθηκε, τα περιθώρια των παραγωγών περιορίστηκαν σημαντικά. Προς αντιμετώπιση αυτής της καταστάσεως, οι περισσότεροι παραγωγοί εξελασμένων προϊόντων ανοξείδωτου χάλυβα συμφώνησαν, κατά τη διάρκεια συσκέψεως που πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη στις 16 Δεκεμβρίου 1993 (στο εξής: σύσκεψη της Μαδρίτης), να προβούν σε συμπεφωνημένη αύξηση των τιμών τους τροποποιώντας τις παραμέτρους υπολογισμού της προσαυξήσεως της τιμής του κράματος. Προς τούτο, αποφάσισαν να εφαρμόσουν, από 1ης Φεβρουαρίου 1994, προσαύξηση της τιμής του κράματος υπολογιζόμενη σύμφωνα με μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για τελευταία φορά το 1991, υιοθετώντας, για όλους τους παραγωγούς, ως τιμές αναφοράς για τα στοιχεία του κράματος, τις τιμές του Σεπτεμβρίου 1993, κατά τη διάρκεια του οποίου η τιμή του νικελίου κατήλθε σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο.
- 13 Στην επίμαχη απόφαση διευκρινίζεται ότι η προσαύξηση της τιμής του κράματος, υπολογιζόμενη βάσει προσφάτως καθορισθέντων τιμών αναφοράς, εφαρμόστηκε εκ μέρους όλων των παραγωγών στις πωλήσεις που πραγματοποίησαν στην Ευρώπη από 1ης Φεβρουαρίου 1994, πλην των πωλήσεων που πραγματοποίησαν στην Ισπανία και την Πορτογαλία.

14 Με το άρθρο 1 της επίμαχης αποφάσεως η Επιτροπή έκρινε ότι οι Compañía española para la fabricación de aceros inoxidables SA (Acerinox) (στο εξής: Acerinox), ALZ NV, AST, Avesta Sheffield AB (στο εξής: Avesta), Krupp και Thyssen, που από 1ης Ιανουαρίου 1995 απετέλεσαν την TKS, καθώς και η Ugine SA, νυν Usinor SA (στο εξής: Usinor), παρέβησαν το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ κατά την περίοδο από τον μήνα Δεκέμβριο 1993 έως τον μήνα Νοέμβριο 1996, όσον αφορά την Avesta και μέχρι της ημερομηνίας εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως για όλες τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, τροποποιώντας και εφαρμόζοντας κατά τρόπο συμφωνημένο τις τιμές αναφοράς της μεθόδου υπολογισμού της προσαυξήσεως της τιμής του κράματος. Κατά την Επιτροπή, η πρακτική αυτή είχε, ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα, να περιορίσει και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στην κοινή αγορά.

15 Με το άρθρο 2 της επίμαχης αποφάσεως επιβλήθηκαν τα ακόλουθα πρόστιμα:

— Acerinox:	3 530 000 ECU,
— ALZ NV:	4 540 000 ECU,
— AST:	4 540 000 ECU,
— Avesta:	2 810 000 ECU,
— TKS:	8 100 000 ECU, και
— Usinor:	3 860 000 ECU.

Η ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγή και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 16 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 11 και 13 Μαρτίου 1998, οι TKS και AST άσκησαν, αντιστοίχως, προσφυγή διώκουσα την ακύρωση της επίμαχης αποφάσεως, καθόσον τις αφορά, επικουρικώς δε, ουσιαστική μείωση του ποσού των προστίμων που τους επιβλήθηκαν με την απόφαση αυτή.
- 17 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση το Πρωτοδικείο:
- ένωσε τις υποθέσεις T-45/98 και T-47/98 προς έκδοση κοινής αποφάσεως·
 - ακύρωσε το άρθρο 1 της επίμαχης αποφάσεως, καθόσον καταλογίζεται στην TKS η ευθύνη για τη διαπραχθείσα από την Thyssen παράβαση·
 - όρισε το ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν στην TKS και στην AST με το άρθρο 2 της επίμαχης αποφάσεως σε 4 032 000 ευρώ·
 - απέρριψε τις δύο προσφυγές κατά τα λοιπά·
 - στην υπόθεση T-45/98, καταδίκασε την TKS και την Επιτροπή στα δικαστικά τους έξοδα και

- στην υπόθεση T-47/98, καταδίκασε την AST να φέρει τα δικαστικά της έξοδα καθώς και τα δύο τρίτα των εξόδων της Επιτροπής, καταδίκασε δε την Επιτροπή στο ένα τρίτο των δικαστικών της εξόδων.

Τα αιτήματα των διαδίκων και οι λόγοι που προβλήθηκαν προς στήριξη των αιτήσεων αναιρέσεως

18 Στην υπόθεση C-65/02 P, η TKS ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον δι' αυτής απορρίφθηκε η προσφυγή της·
- να τροποποιήσει το άρθρο 1 της επίμαχης αποφάσεως και να τροποποιήσει τα οριζόμενα περί της διάρκειας της παραβάσεως, καθόσον την αφορά·
- να μειώσει αναλόγως το ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε με το άρθρο 2 της επίμαχης αποφάσεως·
- επικουρικώς, όσον αφορά τα δύο ως άνω αιτήματα, να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο·
- να απορρίψει την αντίθετη αίτηση αναιρέσεως της Επιτροπής, και

- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της αναιρέσεως και της ανταναιρέσεως.

19 Στην ίδια υπόθεση, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·
- επικουρικώς, σε περίπτωση αναιρέσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, να απορρίψει το αίτημα περί μείωσης του ποσού του προστίμου·
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον δι' αυτής το Πρωτοδικείο:
 - i) ακύρωσε το άρθρο 1 της επίμαχης αποφάσεως με την οποία καταλογίστηκε στην TKS η ευθύνη για τη διαπραχθείσα από την Thyssen παράβαση·
 - ii) όρισε σε ποσό μικρότερο των 7 596 000 ευρώ το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην TKS δυνάμει του άρθρου 2 της επίμαχης αποφάσεως·
 - iii) καταδίκασε την Επιτροπή στα δικαστικά της έξοδα, και
- να καταδικάσει την TKS στα έξοδα της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας.

20 Στην υπόθεση C-73/02 P, η AST ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον δι' αυτής επιβεβαιώνεται η επίμαχη απόφαση με την οποία της επιβλήθηκε κατ' αποκοπήν πρόστιμο, μολονότι αποτελούσε μέλος του ομίλου TKS στον οποίο επιβλήθηκε, επίσης, κατ' αποκοπήν πρόστιμο·
- επικουρικώς, να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον δι' αυτής επιβεβαιώνεται το άρθρο 1 της επίμαχης αποφάσεως, κατά το οποίο η προσαπτόμενη σ' αυτήν παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού διήρκεσε μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως αυτής της αποφάσεως·
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον δι' αυτής δεν γίνεται δεκτό το αίτημά της για πρόσθετη μείωση κατά 40 % του ποσού του προστίμου, λόγω της συνεργασίας της κατά τη διοικητική διαδικασία, και
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

21 Στην ίδια αυτή η υπόθεση η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·
- επικουρικώς, να απορρίψει το αίτημα ακυρώσεως της επίμαχης αποφάσεως, στην περίπτωση αναιρέσεως ενός των κεφαλαίων της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, και

— να καταδικάσει την AST στα δικαστικά έξοδα.

22 Η TKS προβάλλει τρεις λόγους προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως:

— πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως·

— εσφαλμένο υπολογισμό του ποσού του κατ' αποκοπή προστίμου, και

— πλάνη περί το δίκαιο ως προς τις συνέπειες της συνεργασίας της TKS στη διαδικασία έρευνας την έχουσα ως αντικείμενο τη μείωση του ποσού του προστίμου.

23 Η AST προβάλλει, επίσης, τρεις λόγους προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως:

— την πλάνη περί το δίκαιο που συνίσταται στην επιβολή σ' αυτήν προστίμου, καίτοι αποτελούσε μέλος του ομίλου TKS·

— πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως, και

— παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, όσον αφορά τη μείωση του ποσού του προστίμου.

24 Η Επιτροπή προβάλλει τρεις λόγους προς στήριξη της ανταναναιρέσεώς της:

- την παραμόρφωση του περιεχομένου ορισμένων αποδεικτικών εγγράφων και την πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση της μεταφοράς της ευθύνης από την Thyssen στην TKS·
- πεπλανημένη εκτίμηση των προϋποθέσεων στον τομέα του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, και
- πλάνη εκτιμήσεως ως προς το υποστατό της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας.

Επί της ενώσεως των υποθέσεων

25 Αφού το Δικαστήριο άκουσε τις απόψεις των διαδίκων και του γενικού εισαγγελέα επί του ζητήματος αυτού, κρίνει ότι επιβάλλεται, λόγω συνάφειας, η ένωση των παρουσών υποθέσεων προς έκδοση κοινής αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου..

Επί των αναιρέσεων που άσκησαν οι TKS και AST

26 Δεδομένου ότι οι τρεις λόγοι που προέβαλαν οι TKS και AST προς στήριξη των αιτήσεών τους αναιρέσεως είναι ταυτόσημοι, επιβάλλεται να εξεταστούν από κοινού, στο πλαίσιο δε εξετάσεως του κάθε λόγου, να εξετασθούν οι ιδιαίτερες αποχρώσεις που προσέδωσαν στους προβαλλόμενους λόγους εκάστη των αναιρεσειουσών.

Επί του λόγου που αντλείται από την πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση της διάρκειας της παραβάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 27 Η TKS, με τον πρώτο της λόγο, και η AST, με τον δεύτερό της λόγο, υποστηρίζουν ότι η παράβαση δεν διήρκεσε τέσσερα έτη, δηλαδή από την ημερομηνία της συσχέψεως της Μαδρίτης μέχρι την έκδοση της επίμαχης αποφάσεως, αλλά ότι ήταν στιγμιαία, αντιθέτως προς το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 182 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Η παράβαση άρχισε από της συνεδριάσεως αυτής και διήρκεσε λίγες μόνο εβδομάδες.
- 28 Οι TKS και AST υπογραμμίζουν ότι κάθε επιχείρηση καθόρισε τις τιμές της αυτοτελώς όπως προκύπτει από τις διακυμάνσεις των τιμών τους. Ενήργησαν κατά τρόπο ανεξάρτητο, χωρίς συνεννόηση, καταλήγοντας στην απόφαση να μη μεταβάλουν την τιμή αναφοράς της προσauξήσεως της τιμής του κράματος. Υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο ανακριβώς αιτιολόγησε, ιδίως στη σκέψη 178 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε αναφορικά με τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 29 Εξάλλου, οι TKS και AST προσάπτουν στο Πρωτοδικείο ότι δεν έλαβε υπόψη του την παράλειψη της Επιτροπής η οποία δεν επισήμανε ρητώς, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, ότι κατά τη γνώμη της η σύμπραξη συνεχιζόταν. Η παράλειψη αυτή της Επιτροπής προσέβαλε τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των δύο επιχειρήσεων.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 30 Ο προβαλλόμενος από τις TKS και AST λόγος στηρίζεται σε δύο σκέλη. Το πρώτο αφορά την εκτίμηση των στοιχείων προσδιορισμού της διάρκειας της συμπράξεως και το δεύτερο αφορά προβαλλόμενη προσβολή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης αυτών των επιχειρήσεων.

- 31 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του λόγου, το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε, στη σκέψη 174 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι απόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει όχι μόνο το υποστατό της συμπράξεως, αλλά και τη διάρκειά της.
- 32 Το Πρωτοδικείο, αρχικώς, υπενθύμισε, στη σκέψη 176 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι αντικείμενο της συμπράξεως ήταν η χρήση, στη μέθοδο υπολογισμού της προσαυξήσεως της τιμής του κράματος, ταυτόσημων τιμών αναφοράς από τις βιομηχανίες παραγωγής εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα με σκοπό την αύξηση της τελικής τους τιμής. Ακολούθως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 177 της ίδιας αποφάσεως, ότι από την επίμαχη απόφαση συνάγεται το συμπέρασμα ότι η σύμπραξη άρχισε από τη σύσκεψη της Μαδρίτης και ότι, στην Ευρώπη, εκτός της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, οι TKS και AST, καθώς και άλλες επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος στη σύμπραξη, εφάρμοσαν πράγματι στις πωλήσεις τους, από 1ης Φεβρουαρίου 1994, προσαύξηση της τιμής του κράματος υπολογιζόμενη βάσει της μεθόδου της στηριζόμενης στις τιμές αναφοράς που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο της εν λόγω συσκέψεως.
- 33 Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 178 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διαπίστωσε ότι οι TKS και AST δεν αμφισβήτησαν ότι οι τιμές αναφοράς, οι οποίες συμφωνήθηκαν κατά την εν λόγω σύσκεψη, δεν τροποποιήθηκαν πριν από την έκδοση της επίμαχης αποφάσεως. Το Πρωτοδικείο κατέληξε, εξ αυτού του λόγου, στο συμπέρασμα, στην ίδια σκέψη 178 ότι, καθόσον οι εν λόγω επιχειρήσεις συνέχιζαν να εφαρμόζουν αυτές τις τιμές αναφοράς, το γεγονός ότι δεν υπάρχει ρητή απόφαση ως προς τη διάρκεια της συμπράξεως δεν αποτελεί στοιχείο δυνάμενο να αποδείξει τον στιγμιαίο και όχι διαρκή χαρακτήρα της παραβάσεως.
- 34 Επιβάλλεται να τονιστεί ότι το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 178 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως συνιστά εκτίμηση πραγματικών περιστατικών μη δυνάμενη να αμφισβητηθεί, στο στάδιο της αναίρεσεως, ελλείψει στοιχείων εκ των οποίων να προκύπτει παραμόρφωση αποδεικτικών στοιχείων ή πλάνη κατά τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών στοιχείων.

- 35 Οι TKS και AST υποστηρίζουν, σχετικώς, ότι το Πρωτοδικείο παρέλειψε να λάβει υπόψη άλλα στοιχεία αποδεικνύοντα την έλλειψη συμπράξεως κατά τα έτη 1994 έως 1998, όπως οι διαφορετικές τιμές που υιοθέτησαν και η ύπαρξη παράλληλης συμπεριφοράς.
- 36 Εντούτοις, τα στοιχεία αυτά είτε είναι αλυσιτελή είτε παντελώς ανεπαρκή προς αμφισβήτηση της κρίσεως του Πρωτοδικείου.
- 37 Όσον αφορά, πρώτον, τις διαφορετικές τιμές που εφάρμοζαν η TKS και η AST στους πελάτες τους, καθώς και τις διακυμάνσεις αυτών των τιμών, οι οποίες αντανakλούν τις αυτοτελείς συμπεριφορές τους στην αγορά και την έλλειψη οποιασδήποτε συμπράξεως, επιβάλλεται η διαπίστωση, στην οποία ορθώς κατέληξε και το Πρωτοδικείο στη σκέψη 179 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το επιχείρημα αυτό είναι αλυσιτελές. Πράγματι, οι τιμές αυτές αντιπροσωπεύουν την τελική τιμή των εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα τις οποίες εφάρμοζαν οι εν λόγω επιχειρήσεις. Το γεγονός, όμως, ότι οι τιμές αυτές ήταν διαφορετικές και ότι οι δύο αυτές επιχειρήσεις τις εφάρμοσαν σε διαφορετικά χρονικά σημεία κατά τη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, ουδόλως ανατρέπει το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν η Επιτροπή και το Πρωτοδικείο, ότι δηλαδή οι τιμές αυτές αποτελούσαν, κατά μέγα μέρος, αποτέλεσμα συμπράξεως που αφορούσε ένα κρίσιμο στοιχείο τους, δηλαδή την προσαύξηση της τιμής του κράματος.
- 38 Δεύτερον, αναφορικά με την ύπαρξη μιας προβαλλόμενης παράλληλης συμπεριφοράς, ούτε το επιχείρημα αυτό ανατρέπει τη διαπίστωση περί συνεχίσεως της συμπράξεως, δεδομένου ότι είναι διαφορετική η εξήγηση που πρέπει να γίνει δεκτή. Ορθώς το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, σχετικώς, στη σκέψη 180 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η εκ μέρους αυτών των επιχειρήσεων διατήρηση ταυτόσημων τιμών αναφοράς κατά την εφαρμογή της μεθόδου υπολογισμού της προσαυξήσεως της τιμής του κράματος οφείλεται στην εφαρμογή τιμών αναφοράς οι οποίες καθορίστηκαν από κοινού στο πλαίσιο των επαφών που είχαν κατά το μήνα Δεκέμβριο 1993 οι επιχειρήσεις παραγωγής.*

- 39 Συνεπώς, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο διαπιστώνοντας, στις σκέψεις 174 έως 184 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή ορθώς έκρινε ότι η παράβαση διήρκεσε τέσσερα έτη, δηλαδή κατά την περίοδο από τη σύσκεψη της Μαδρίτης μέχρι της εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως, καθώς και ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη ως προς το σημείο αυτό.
- 40 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του λόγου αναιρέσεως, περί της προβαλλόμενης προσβολής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των TKS και AST, επιβάλλεται να τονιστεί ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι TKS και AST, το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 215 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι δεν ευσταθεί η κατά της Επιτροπής αιτίαση ότι εξέλαβε την παράβαση ως διαρκή, χωρίς να τις ενημερώσει στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Το Πρωτοδικείο θεμελίωσε την εκτίμησή του υπογραμμίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι στο σημείο 50 της δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων η Επιτροπή επισήμανε ότι «η εναρμόνιση ξεκίνησε με τη σύσκεψη της Μαδρίτης και συνεχίστηκε έκτοτε».
- 41 Επιπροσθέτως υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει πάγιας νομολογίας, δεν μπορεί να επικαλεστεί την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης πρόσωπο που είναι υπαίτιο προφανούς παραβάσεως της ισχύουσας νομοθεσίας (απόφαση της 16ης Μαΐου 1991, C-96/89, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1991, σ. I-2461, σκέψη 30). Συνεπώς, όπως ορθώς επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 112 των προτάσεών του, επιχείρηση η οποία εν επιγνώσει της ακολουθεί συμπεριφορά αντίθετη προς τον ανταγωνισμό δεν μπορεί να επικαλεστεί παραβίαση αυτής της αρχής επειδή η Επιτροπή δεν της επισήμανε ρητώς ότι η συμπεριφορά της συνιστά παράβαση.
- 42 Εκ των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο λόγος που προέβαλαν οι TKS και AST αναφορικά με τη διάρκεια της παραβάσεως που τους προσάπτεται, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος

Επί του λόγου αναιρέσεως που αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο λόγω ελλείψεως πρόσθετης μείωσης του ποσού του προστίμου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 43 Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως οι TKS και AST ισχυρίζονται ότι, εφόσον παραδέχθηκαν το υποστατό των πραγματικών περιστατικών επί των οποίων στηρίχθηκε η επίμαχη απόφαση, όπως το Πρωτοδικείο τόνισε στις σκέψεις 262 και 268 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, θα έπρεπε να τους παρασχεθεί η ίδια μείωση προστίμου που παρασχέθηκε στις επιχειρήσεις οι οποίες, επιπλέον, παραδέχθηκαν ρητώς την ύπαρξη της παραβάσεως. Δεν χωρεί διάκριση μεταξύ αυτών των επιχειρήσεων, με κριτήριο τον βαθμό συνεργασίας τους με την Επιτροπή, η δε συμπεριφορά τους δεν δικαιολογεί διαφορετικές μειώσεις των επιβληθέντων προστίμων.
- 44 Κατά τις TKS και AST, από την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων στις περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3), καθώς και από την προηγηθείσα αντίστοιχη ανακοίνωση (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας), συνεπάγεται ότι για να τύχουν μείωσης του προστίμου αρκεί οι οικείες επιχειρήσεις να παράσχουν αποδεικτικά στοιχεία, αναγνωρίζοντας, κατά συνέπεια, το υποστατό των πραγματικών περιστατικών. Δεν απαιτείται να προχωρήσουν οι επιχειρήσεις αυτές στον χαρακτηρισμό των εν λόγω πραγματικών στοιχείων από νομικής απόψεως, παρέχουσες δε τα στοιχεία αυτά αναγνωρίζουν τη συμμετοχή τους σε παράβαση. Ο νομικός χαρακτηρισμός των πραγματικών περιστατικών και η διαπίστωση της συνακόλουθης παραβάσεως απόκεινται αποκλειστικώς στην Επιτροπή.
- 45 Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να παράσχει πρόσθετη μείωση προστίμου σε επιχείρηση η οποία δέχεται τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών ή ρητώς αναγνωρίζει τη συμμετοχή της σε παράβαση. Μείωση του προστίμου σε τέτοιες περιπτώσεις θα συνεπαγόταν προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον θα είχε ως συνέπεια να περιαγάγει σε δυσμενή θέση επιχείρηση η οποία αποφάσισε να αμυνθεί αμφισβητούσα την ύπαρξη παραβάσεως.

- 46 Η TKS υποστηρίζει, επίσης, ότι ισχυριζόμενη ότι έλαβε τις αποφάσεις της ανεξάρτητα δεν σημαίνει ότι αμφισβητεί τη συμμετοχή της σε παράβαση, εν προκειμένω, σε συμπεφωνημένη πρακτική. Όσον δε αφορά την AST, αυτή υποστηρίζει ότι αμφισβήτησε απλώς τον χαρακτηρισμό «συμφωνία» και όχι το γεγονός ότι η σύμπραξη αντέβαινε στους κανόνες του ανταγωνισμού.
- 47 Κατά συνέπεια, οι TKS και AST υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αρνούμενο, στις σκέψεις 260 έως 281 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, να χορηγήσει συμπληρωματική μείωση του ποσού του προστίμου, ανάλογη αυτής που χορήγησε στις Usinor και Avesta.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 48 Προκειμένου να διαπιστωθεί αν το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αποφασίζοντας μείωση του επιβληθέντος στις TKS και AST προστίμου λιγότερο σημαντική από εκείνη που αποφάσισε για τις Usinor και Avesta, πρέπει να ληφθεί υπόψη η νομολογία του Δικαστηρίου η σχετική με την έκταση των εξουσιών της Επιτροπής στον τομέα των διαδικασιών προγενέστερης έρευνας και των διοικητικών διαδικασιών, με κριτήριο την επιταγή διασφάλισης των δικαιωμάτων άμυνας.
- 49 Κατά την απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 1989, 374/87, Orkem κατά Επιτροπής (Συλλογή 1989, σ. 3283, σκέψεις 34 και 35), η Επιτροπή δικαιούται να υποχρεώσει επιχείρηση να της παράσχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν πραγματικά περιστατικά των οποίων έχει λάβει γνώση, αλλά δεν μπορεί να επιβάλει στην επιχείρηση αυτή την υποχρέωση να δώσει απαντήσεις από τις οποίες μπορεί να αποδειχθεί η ύπαρξη παραβάσεως, της οποίας το υποστατό οφείλει να αποδεικνύει η ίδια η Επιτροπή.

- 50 Εντούτοις, καίτοι η Επιτροπή δεν μπορεί να υποχρεώσει μια επιχείρηση να ομολογήσει συμμετοχή της σε παράβαση, εντούτοις δεν κωλύεται να λαμβάνει υπόψη, κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, την αρωγή που αυτοβούλως της παρέσχε η εν λόγω επιχείρηση για την απόδειξη του υποστατού της παραβάσεως.
- 51 Όπως προκύπτει σχετικώς από την απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-298/98 P, Finnboard κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-10157), ιδίως δε από τις σκέψεις 56, 59 και 60, η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη της, κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, την αρωγή που της παρέσχε η οικεία επιχείρηση για την ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παραβάσεως, ιδίως δε, την εκ μέρους της επιχειρήσεως αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση. Μπορεί να παράσχει στην επιχείρηση που της παρέσχε την αρωγή σημαντική μείωση του ποσού του προστίμου και να παράσχει σαφώς μικρότερη μείωση σε άλλη επιχείρηση, η οποία αρκέστηκε να μην αρνηθεί τους κυριότερους περί πραγματικών περιστατικών ισχυρισμούς επί των οποίων η Επιτροπή θεμελίωσε τις αιτιάσεις της.
- 52 Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 140 των προτάσεών του, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι η αναγνώριση της προσαπτομένης παραβάσεως έχει καθαρώς εκούσιο χαρακτήρα ως προς την οικεία επιχείρηση. Ουδόλως αυτή υποχρεούται να αναγνωρίσει τη σύμπτραξη.
- 53 Συνεπώς, επιβάλλεται να κριθεί ότι το γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τον βαθμό συνεργασίας που είχε μαζί της η οικεία επιχείρηση, περιλαμβανομένης της αναγνωρίσεως της παραβάσεως, προκειμένου να επιβληθεί μικρότερο πρόστιμο, δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας.
- 54 Υπ' αυτή την έννοια πρέπει να ερμηνευθεί η ανακοίνωση περί συνεργασίας και, ειδικότερα, το μέρος Δ αυτής, κατά το οποίο η Επιτροπή μπορεί να παράσχει σε επιχείρηση μείωση κατά 10 έως 50 % του ποσού του προστίμου που της επιβλήθηκε, σε σχέση με το ποσό που θα της είχε επιβληθεί σε περίπτωση ελλείψεως

συνεργασίας, ιδίως όταν η εν λόγω επιχείρηση ενημερώνει την Επιτροπή ότι δεν αμφισβητεί το υποστατό των πραγματικών περιστατικών επί των οποίων αυτή θεμελιώσε τις αιτιάσεις της. Συνεπώς, το είδος της συνεργασίας που επιδεικνύει η οικεία επιχείρηση και βάσει της οποίας μπορεί να χωρήσει μείωση του προστίμου δεν περιορίζεται στην αναγνώριση της φύσεως των πραγματικών περιστατικών, αλλά περιλαμβάνει, επίσης, την αναγνώριση της συμμετοχής στην παράβαση.

- 55 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 261 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, κατά την επίμαχη απόφαση, μόνο η Usinor και η Avesta παραδέχτηκαν την ύπαρξη της συμπράξεως. Το Πρωτοδικείο τόνισε ότι η Επιτροπή συνήγαγε ότι η συνεργασία των TKS και AST υπήρξε περισσότερο περιορισμένη από εκείνη των Usinor και Avesta, μη δικαιολογούσα μείωση του προστίμου το ίδιο σημαντική με εκείνη που χορηγήθηκε στις δεύτερες.
- 56 Όσον αφορά την TKS, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, στη σκέψη 263 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι κατά τους ισχυρισμούς της έλαβε τις αποφάσεις της περί προσαυξήσεως της τιμής του κράματος κατά τρόπο αυτοτελή. Στη σκέψη 264 της ίδιας αποφάσεως, συνήγαγε το συμπέρασμα, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, ότι η TKS άφησε εμμέσως, πλην σαφώς, να εννοηθεί ότι δεν συνέτρεχαν τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας που προσδιάζουν σε μια εναρμονισμένη πρακτική. Στη σκέψη 266 της εν λόγω αποφάσεως, το Πρωτοδικείο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επιχείρηση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως έχουσα αναγνωρίσει ρητώς τη συμμετοχή της στην παράβαση.
- 57 Αναφορικά με την AST, το Πρωτοδικείο επισήμανε, στη σκέψη 268 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, μολονότι δέχθηκε το υποστατό των πραγματικών περιστατικών επί των οποίων στηρίχθηκε η Επιτροπή, εντούτοις, δεν αναγνώρισε την ύπαρξη συμπράξεως.
- 58 Επιβάλλεται, σχετικώς, να τονιστεί ότι το Πρωτοδικείο βασίμως, στη σκέψη 269 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, απέρριψε το επιχείρημα της AST κατά το οποίο μια τέτοια αναγνώριση προέκυπτε από το γεγονός ότι δεν αμφισβήτησε τη

δυνατότητα χαρακτηρισμού της συμπεριφοράς της ως συμπεφωνημένης πρακτικής. Πράγματι, ορθώς στη σκέψη 270 της ίδιας αποφάσεως, το Πρωτοδικείο προέβη σε διάκριση μεταξύ της ρητής αναγνώρισεως μιας παραβάσεως και της απλής μη αμφισβητήσεώς της, η οποία δεν διευκολύνει το έργο της Επιτροπής που συνίσταται στην επισήμανση και καταστολή των παραβάσεων των κανόνων του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού.

59 Επιπροσθέτως τονίζεται ότι ορθώς το Πρωτοδικείο αναφέρθηκε στην ανακοίνωση περί συνεργασίας του 1996, δεδομένου ότι η δημοσιευθείσα το έτος 2002 νέα μορφή αυτής της ανακοινώσεως δεν είχε εισέτι υιοθετηθεί κατά τον χρόνο εκδόσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Ως προς το ζήτημα αυτό, ορθώς επίσης έκρινε το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 275 της εν λόγω αποφάσεως, ότι το γεγονός ότι η εν λόγω ανακοίνωση ρητώς προβλέπει τη δυνατότητα αναγνώρισεως της παραβάσεως σε ένα από τα πρώτα σχετικώς στάδια της διαδικασίας δεν αποκλείει αναγνώριση της παραβάσεως σε μεταγενέστερο στάδιο, πριν ή μετά την κοινοποίηση των αιτιάσεων στην οικεία επιχείρηση, ούτε τη δυνατότητα της Επιτροπής να λάβει υπόψη της αυτή την αναγνώριση προς μείωση του ποσού του προστίμου.

60 Συνεπώς, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η ρητή αναγνώριση της παραβάσεως μπορεί να δικαιολογήσει πρόσθετη μείωση του προστίμου, συμπεραίνοντας ότι, ελλείψει μιας τέτοιας αναγνώρισεως εκ μέρους των TKS και AST, ο βαθμός συνεργασίας των δύο αυτών επιχειρήσεων με την Επιτροπή δεν δικαιολογούσε μείωση του επιβληθέντος σ' αυτές προστίμου το ίδιο σημαντική με εκείνη που χορηγήθηκε στις Usinor και Avesta.

61 Συνεπώς, ο λόγος αναιρέσεως που αντλείται από την έλλειψη πρόσθετης μειώσεως του επιβληθέντος στις TKS και AST προστίμου πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αντλείται από την πλάνη περί το δίκαιο κατά την επιβολή του κατ' αποκοπήν προστίμου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 62 Η ΤΚΣ με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως που προβάλλει, και η ΑΣΤ με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως που προβάλλει, υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στις σκέψεις 189 έως 192 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, μη λαμβάνοντας υπόψη ότι, κατά την ημερομηνία επιβολής του προστίμου, δηλαδή στις 21 Ιανουαρίου 1998, οι ακόλουθες τρεις επιχειρηματικές οντότητες, συγκεκριμένα η ΤΚΣ, ο κλάδος εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα που κατείχε προηγουμένως η Thyssen και η ΑΣΤ, ανήκαν στον ίδιο όμιλο και επομένως αποτελούσαν ενιαία οικονομική μονάδα, υπό τη διεύθυνση της ΤΚΣ.
- 63 Οι ΤΚΣ και ΑΣΤ υποστηρίζουν ότι, όταν το πρόστιμο υπολογίζεται κατ' αποκοπήν και ενιαίως, η Επιτροπή οφείλει να επιβάλλει το ποσό αυτό στην οικονομική μονάδα. Επιβάλλοντας πρόστιμο σε εκάστη των τριών οντοτήτων που συγκροτούσαν τον όμιλο ΤΚΣ, επιβλήθηκε, στην πράξη, στον όμιλο αυτό πρόστιμο τρεις φορές υψηλότερο από τις άλλες εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, ειδικότερα την Acerinox, την ALZ NV, την Avesta και την Usinor.
- 64 Η ΑΣΤ προσθέτει ότι η επιβολή δύο χωριστών προστίμων, ενός στην ΤΚΣ και ενός άλλου στην ίδια, δεν δικαιολογείται λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-354/94, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-2111), δεδομένου ότι, αφενός, η ΤΚΣ δεν αγνοούσε, όταν απέκτησε το σύνολο των μεριδίων της ΑΣΤ, ότι αυτή είχε μετάσχει σε σύμπραξη, επειδή και η ίδια η ΤΚΣ είχε μετάσχει, αφετέρου δε, το χρονικό διάστημα ανεξαρτησίας της ΑΣΤ, όταν άρχισε να λειτουργεί η σύμπραξη, ήταν περιορισμένο.

- 65 Η TKS υποστηρίζει ότι εξετάζοντας μόνο τη σχέση μεταξύ της TKS και της AST, αγνοώντας το επιχειρημά της αναφορικά με τον όμιλο που συναποτελούσε μαζί με τον κλάδο εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα που κατείχε προηγουμένως η Thyssen, και επιβάλλοντας χωριστά πρόστιμα στην Thyssen και στην ίδια, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε αρνησιδικία και αιτιολόγησε ανεπαρκώς επί του σημείου αυτού την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 66 Επιβάλλεται σχετικώς να τονιστεί ότι ορθώς, στις σκέψεις 189 και 191 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο προσδιορισμός της ευθύνης μιας επιχειρήσεως για παράβαση κανόνων ανταγωνισμού εξαρτάται από το αν η επιχείρηση αυτή ενήργησε αυτοτελώς ή αν, απλώς, ακολούθησε τις υποδείξεις της μητρικής εταιρίας. Όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση, ορθώς το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, στην εν λόγω σκέψη 189, ότι η αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορά μιας επιχειρήσεως μπορεί να καταλογιστεί στη μητρική της εταιρία.
- 67 Αντιθέτως, όταν επιχειρήσεις ενός ομίλου μετέχουσες σε σύμπραξη ενήργησαν αυτοτελώς, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει σε εκάστη εξ αυτών πρόστιμο στηριζόμενη σε ένα κατ' αποκοπήν ποσό.
- 68 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 191 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι TKS και AST δεν αμφισβητούν ότι ενήργησαν αυτοτελώς καθ' όλη τη διάρκεια της συμπράξεως, η διαπίστωση δε αυτή ουδόλως αμφισβητήθηκε με τις αιτήσεις αναιρέσεως. Επομένως, η Επιτροπή μπορούσε να επιβάλει σε εκάστη αυτών των επιχειρήσεων το βασικό κατ' αποκοπήν ποσό, καθώς και ποσό αντίστοιχο της διάρκειας της παραβάσεως, και να ζητήσει από εκάστη των επιχειρήσεων αυτών να καταβάλουν το προκύπτον από τον υπολογισμό αυτό ποσό

προστίμου, καθόσον αυτές παρέμειναν ως δύο διακεκριμένα νομικά πρόσωπα από της ενάρξεως της συμπράξεως. Συνεπώς, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας, στη σκέψη 192 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν έπρεπε να γίνει δεκτός ο λόγος ακυρώσεως που προέβαλαν οι ΤΚΣ και ΑΣΤ, κατά τον οποίο θα έπρεπε να επιβληθεί ένα μόνο πρόστιμο στον όμιλο, ως σύνολο.

- 69 Όσον αφορά το επιχείρημα που άντλησε η ΑΣΤ από την προαναφερθείσα απόφαση Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, αρκεί να υπομνησθεί ότι η απόφαση αυτή αναιρέθηκε από το Δικαστήριο, ως προς το σημείο που επικαλέστηκε η ΑΣΤ. Πράγματι, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το γεγονός ότι μητρική εταιρία δεν μπορούσε να αγνοεί ότι οι θυγατρικές που απέκτησε είχαν μετάσχει σε σύμπραξη, δεδομένου ότι και η ίδια είχε μετάσχει, δεν αρκεί προκειμένου να της καταλογιστεί η ευθύνη παραβάσεων που διέπραξαν οι εταιρίες αυτές πριν από την εξαγορά τους (βλ. απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-286/98 Ρ, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9925, σκέψη 39).
- 70 Όσον αφορά την αιτίαση που διατυπώνει η ΤΚΣ κατά του Πρωτοδικείου ότι δεν απάντησε στο επιχείρημά της αναφορικά με τη σχέση ομίλου που υφίστατο μεταξύ της ΤΚΣ και του πρώην κλάδου εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα της Thyssen, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 91 και 93 των προτάσεών του, ότι το Πρωτοδικείο είχε τη δυνατότητα, για λόγους οικονομίας της διαδικασίας, να αποφασίσει να μην απαντήσει ειδικώς στο επιχείρημα αυτό. Πράγματι, δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο είχε ήδη ακυρώσει το άρθρο 1 της επίμαχης αποφάσεως, καθόσον δι' αυτού καταλογιζόταν στην ΤΚΣ η ευθύνη της διαπραχθείσας από την Thyssen παραβάσεως και είχε, κατά συνέπεια, τροποποιήσει το ποσό του επιβληθέντος στην ΤΚΣ προστίμου, δυνάμει του άρθρου 2 της επίμαχης αποφάσεως, δεχόμενο, κατά συνέπεια, τον λόγο που αυτή είχε προβάλει αναφορικά με προσβολή του δικαιώματός της να διατυπώσει τη γνώμη της επί των ενεργειών της Thyssen, δεν ήταν υποχρεωμένο να εξετάσει έναν άλλο λόγο επιδιώκοντα το ίδιο αποτέλεσμα.
- 71 Συνεπώς, επιβάλλεται να απορριφθεί ως αβάσιμος ο λόγος αναιρέσεως ο αναφερόμενος σε πλάνη κατά την επιβολή του κατ' αποκοπήν προστίμου.
- 72 Δεδομένου ότι είναι αβάσιμοι όλοι οι λόγοι που προέβαλαν οι ΤΚΣ και ΑΣΤ προς στήριξη των αιτήσεών τους αναιρέσεως, οι αιτήσεις αυτές πρέπει να απορριφθούν.

Επί της αντίθετης αναιρέσεως

Επί του πρώτου λόγου της αντίθετης αναιρέσεως, του αντλούμενου από την παραμόρφωση αποδεικτικών στοιχείων και την πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση της μεταβιβάσεως της ευθύνης από την Thyssen στην TKS

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ⁷³ Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο ερμήνευσε κατά πολύ συσταλτικό τρόπο τη δήλωση της 23ης Ιουλίου 1997, με την οποία η TKS αποδέχθηκε την ευθύνη της για τις προσαιπτόμενες στην Thyssen ενέργειες από του έτους 1993, μολονότι οι δραστηριότητες της δεύτερης στον τομέα των εξελασμένων προϊόντων από ανοξείδωτο χάλυβα της μεταβιβάστηκαν μόλις από 1ης Ιανουαρίου 1995.
- ⁷⁴ Κατά την Επιτροπή, το Πρωτοδικείο παραμόρφωσε το περιεχόμενο αυτής της δηλώσεως κρίνοντας, πεπλανημένως, στη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνεπάγεται, πέραν αυτής της αποδοχής της ευθύνης, παραίτηση της TKS από το δικαίωμά της να διατυπώσει την άποψή της αναφορικά με τις ενέργειες της Thyssen.
- ⁷⁵ Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν εξέτασε πλήρως τα έγγραφα που οδήγησαν στη δήλωση της 23ης Ιουλίου 1997 και ότι παραμόρφωσε το περιεχόμενο αυτών των εγγράφων.

- 76 Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι τόσο με την απάντησή της στην πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων, όσο και με την επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1996, η ΤΚΣ διατύπωσε τις παρατηρήσεις της τόσο εξ ιδίου ονόματος όσο και εξ ονόματος της Thyssen, όσον αφορά τις δραστηριότητες αυτής προ της 1ης Ιανουαρίου 1995. Επίσης, στην απάντησή της στη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων η ΤΚΣ παρέπεμψε στην επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1996 αναφορικά με τις εν λόγω δραστηριότητες. Εξάλλου, η ίδια η Thyssen απάντησε στις δύο ανακοινώσεις αιτιάσεων περιοριζόμενη να παραπέμψει στις παρατηρήσεις της ΤΚΣ, απάντησε δε μόνον «για να είναι πλήρως καλυμμένη». Η Thyssen υποστήριξε, επίσης, ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να προωθεί παράλληλα την κατά της ίδιας και την κατά της ΤΚΣ διαδικασία.
- 77 Η Επιτροπή προσθέτει ότι στη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων διευκρινίζεται ότι η ΤΚΣ ανέλαβε την ευθύνη για τις πράξεις της Thyssen τις προγενέστερες της μεταβίβασης των δραστηριοτήτων της, η οποία πραγματοποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1995, όπως είχε αναλάβει και την ευθύνη των πράξεων της Krupp.
- 78 Κατά την Επιτροπή, το γεγονός ότι η δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων εστάλη χωριστά στην ΤΚΣ και την Thyssen και ότι οι δύο αυτές επιχειρήσεις απάντησαν χωριστά, στερείται σημασίας. Πράγματι, οι χωριστές απαντήσεις τους είχαν καθαρώς τυπικό χαρακτήρα. Πάντως, οι τυχόν υπάρχουσες ακόμα αμφιβολίες θα έπρεπε να διαλυθούν αν ληφθεί υπόψη ότι η Επιτροπή, μόλις έλαβε τις απαντήσεις των επιχειρήσεων στην εν λόγω ανακοίνωση, ζήτησε εκ νέου από την ΤΚΣ να της επιβεβαιώσει ότι αναλάμβανε την ευθύνη των ενεργειών της Thyssen από το έτος 1993.
- 79 Η Επιτροπή υποστηρίζει, επίσης, ότι το Πρωτοδικείο παρέλειψε να λάβει υπόψη τις εξαιρετικές περιστάσεις που της παρέχουν τη δυνατότητα να καταλογίζει την ευθύνη μιας παραβάσεως σε νομικό πρόσωπο διαφορετικό από εκείνο που τη διέπραξε. Πρώτον, η ΤΚΣ αποτελεί τη δικαιοδόχο και οικονομική διάδοχο της Thyssen. Δεύτερον, η προδήλως ενιαία δράση των δύο αυτών επιχειρήσεων

απετέλεσε το κύριο χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς τους, προκειμένου περί του κλάδου δραστηριοτήτων της Thyssen που ανέλαβε η TKS. Τέλος, η TKS προέβη σε δηλώσεις εξ ονόματος της Thyssen κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Η Επιτροπή προσθέτει ότι η νομολογία επιβεβαιώνει την άποψή της περί της δυνατότητάς της να επιβάλει πρόστιμο στην TKS για συμπεριφορά της Thyssen.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 80 Επιβάλλεται να εξεταστεί αν, αποφαινόμενο ότι η δήλωση της 23ης Ιουλίου 1997 δεν συνεπαγόταν παραίτηση της TKS από το δικαίωμά της να διατυπώσει τη γνώμη της, το Πρωτοδικείο παραμόρφωσε το αποδεικτικό αυτό στοιχείο καθώς και, ενδεχομένως, τα έγγραφα στα οποία γίνεται αναφορά στις σκέψεις 76 και 77 της παρούσας αποφάσεως και αν, κατά συνέπεια, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 81 Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, σχετικώς, στη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν αμφισβητείται ότι, λαμβανομένης υπόψη της δηλώσεως της 23ης Ιουλίου 1997, η Επιτροπή είχε, κατ' εξαίρεση, το δικαίωμα να καταλογίσει στην TKS την ευθύνη της προσαπτόμενης στην Thyssen συμπεριφοράς, από τον μήνα Δεκέμβριο 1993 μέχρι τη μεταβίβαση των δραστηριοτήτων της δεύτερης στην TKS, η οποία πραγματοποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1995.
- 82 Εντούτοις, το Πρωτοδικείο ορθώς διευκρίνισε, στη σκέψη 63 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι καθόσον μια τέτοια δήλωση συνιστά παρέκκλιση από την αρχή κατά την οποία δεν επιτρέπεται να επιβάλλονται κυρώσεις σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο παρά μόνο για πράξεις που ατομικώς του προσάπτονται, πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς. Το Πρωτοδικείο, ορθώς συνήγαγε ότι, εκτός αντιθέτου δηλώσεως εκ μέρους του, το πρόσωπο το οποίο προέβη σε μια τέτοια δήλωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παραιτήθηκε από την άσκηση των δικαιωμάτων του άμυνας.

- 83 Πάντως, επιβάλλεται να εξεταστεί αν, κατά την ερμηνεία της δηλώσεως της 23ης Ιουλίου 1997, το Πρωτοδικείο παρέλειψε να συνεκτιμήσει άλλα αποδεικτικά στοιχεία σχετιζόμενα με τη δήλωση αυτή.
- 84 Κατά την Επιτροπή, από τις απαντήσεις της TKS στις δύο ανακοινώσεις αιτιάσεων, καθώς και από την επιστολή της τής 17ης Δεκεμβρίου 1996, συνάγεται ότι η εν λόγω επιχείρηση διατύπωσε παρατηρήσεις εξ ιδίου ονόματος αναφορικά με τις δραστηριότητές της και με τις δραστηριότητες της Thyssen που είχε αναλάβει πριν από την εξαγορά της. Όσον αφορά τη δεύτερη επιχείρηση, η ίδια παρέπεμψε στις απαντήσεις της TKS. Συνεπώς, η TKS, τονίζοντας στη δήλωσή της τής 23ης Ιουλίου 1997 ότι ανελάμβανε την ευθύνη για τις ενέργειες της Thyssen τις προγενέστερες της 1ης Ιανουαρίου 1995, πρέπει να θεωρηθεί ως αποδεχθείσα να καταβάλει το πρόστιμο που θα της επιβαλλόταν για τις πράξεις της Thyssen περατούμενης της διαδικασίας που είχε κινήσει η Επιτροπή. Συνεπώς, η δήλωση της 23ης Ιουλίου 1997 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η TKS δέχθηκε να αναλάβει μια τέτοια ευθύνη μόνο υπό την προϋπόθεση να διατυπώσει εκ νέου την άποψή της αναφορικά με το ζήτημα αυτό.
- 85 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με την επιστολή της τής 17ης Δεκεμβρίου 1996, η TKS δεν δήλωσε ρητώς ότι διατυπώνει επίσης παρατηρήσεις εξ ονόματος της Thyssen. Εξάλλου, η απάντηση της TKS στην πρώτη ανακοίνωση αιτιάσεων δόθηκε εξ ονόματος και για λογαριασμό της TKS. Στο πλαίσιο αυτό και μολονότι η TKS στα έγγραφα αυτά είχε, επίσης, διατυπώσει παρατηρήσεις επί ορισμένων δραστηριοτήτων της Thyssen προγενέστερων της κατά το έτος 1995 εξαγοράς της, η δήλωση της 23ης Ιουλίου 1997 δεν σημαίνει ότι η TKS εκτιμούσε ότι έχει πλήρως και επαρκώς προβάλλει τα αμυντικά της επιχειρήματα επί του ζητήματος αυτού, ώστε η Επιτροπή βασίμως να της επιβάλλει πρόστιμο για τις πράξεις της Thyssen χωρίς να ακούσει εκ νέου τη σχετική άποψή της.
- 86 Εφόσον η Επιτροπή απέστειλε χωριστές ανακοινώσεις αιτιάσεων στην TKS και την Thyssen, αυτές δε απάντησαν χωριστά επί των απευθυνομένων σε εκάστη εξ αυτών αιτιάσεων για τις ενέργειές τους, η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει και να ακούσει την TKS αναφορικά με τις ενέργειες της Thyssen πριν την εκλάβει υπεύθυνη για αυτές και της επιβάλλει πρόστιμο για παράβαση προσαπτόμενη στην Thyssen.

- 87 Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο ουδόλως παραμόρφωσε το περιεχόμενο της δηλώσεως της 23ης Ιουλίου 1997 ούτε των άλλων αποδεικτικών εγγράφων που προσκόμισε η ΤKS στην Επιτροπή. Δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η αποδοχή της ευθύνης για τις ενέργειες της Thyssen δεν σήμαινε ότι η ΤKS είχε παραιτηθεί από το δικαίωμά της να διατυπώσει σχετικώς την άποψή της.
- 88 Όσον αφορά τις εξαιρετικές περιστάσεις που επικαλείται η Επιτροπή και οι οποίες εκτέθηκαν στη σκέψη 79 της παρούσας αποφάσεως, αρκεί η υπόμνηση, πρώτον, ότι η ΤKS δεν αποτελεί την οικονομική διάδοχο της Thyssen, δεδομένου ότι αυτή συνέχισε να υφίσταται ως αυτοτελές νομικό πρόσωπο μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της επίμαχης αποφάσεως. Η ενότητα δράσεως που απετέλεσε το χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς της Thyssen και της ΤKS μετά την 1η Ιανουαρίου 1995 δεν αρκεί να δικαιολογήσει τον καταλογισμό στην ΤKS των προγενέστερων αυτής της ημερομηνίας πράξεων της Thyssen, λόγω της υπομνησθείσας στη σκέψη 82 της παρούσας αποφάσεως αρχής κατά την οποία δεν μπορούν να επιβάλλονται σε νομικό πρόσωπο κυρώσεις παρά μόνο για πράξεις που ειδικώς του προσάπτονται. Τέλος, όσον αφορά τις δηλώσεις της ΤKS στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας αναφορικά με τις δραστηριότητες της Thyssen, τονίστηκε ήδη στις σκέψεις 85 και 86 της παρούσας αποφάσεως, ότι δεν δικαιολογούν καταλογισμό στην ΤKS της ευθύνης για τις προγενέστερες αυτής της ημερομηνίας πράξεις της Thyssen.
- 89 Συνεπώς, ο πρώτος λόγος που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της αντίθετης αιτήσεώς της αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου και τρίτου λόγου της αντίθετης αναιρέσεως που αντλούνται από τη μη παραβίαση της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας και τη μη παρακώλυση της ασκήσεως αυτών των δικαιωμάτων

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 90 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι δεν παραβίασε την αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον στο σημείο 11 F της

δεύτερης ανακοινώσεως αιτιάσεων υπογράμμισε ότι η TKS καθίστατο υπεύθυνη των ενεργειών της Thyssen των προγενέστερων της μεταβιβάσεως των δραστηριοτήτων της, η οποία πραγματοποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1995, και εφόσον ζήτησε από την TKS να επιβεβαιώσει εκ νέου και ρητώς ότι ανελάμβανε αυτήν την ευθύνη.

- 91 Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν παρακωλύθηκε η άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας της TKS, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις και τις παρατηρήσεις που αυτή διατύπωσε κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας. Προς στήριξη αυτού του λόγου η Επιτροπή επικαλείται τις σκέψεις 142 έως 146 της αποφάσεως της 16ης Μαρτίου 2000, C-395/96 P και C-396/96 P, *Compagnie maritime belge transports* κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-1365). Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι στην εκδοθείσα επί της υποθέσεως αυτής απόφαση, αντιθέτως προς τη παρούσα υπόθεση, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων αναφερόταν δράστης της παραβάσεως η Associated Central West Africa Lines, η οποία αποτελεί ναυτιλιακή διάσκεψη, και όχι τα μέλη αυτής. Η Επιτροπή επικαλείται, επίσης, την απόφαση του Πρωτοδικείου, της 11ης Μαρτίου 1999, T-137/94, ARBED κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-303). Όπως συνέβη με την εταιρία ARBED SA, στην οποία ορθώς, κατά το Πρωτοδικείο, καταλογίστηκε η ευθύνη για τις πράξεις της θυγατρικής της TradeARBED SA, ιδίως επειδή αυτή απάντησε στην ανακοίνωση αιτιάσεων και στην απευθυνόμενη στη δεύτερη αίτηση παροχής πληροφοριών, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η TKS διατύπωσε παρατηρήσεις εξ ονόματος της Thyssen, η οποία επίσης αναφέρθηκε σ' αυτές.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 92 Επιβάλλεται, σχετικώς, η διαπίστωση ότι ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, στις σκέψεις 55 και 56 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, στο πλαίσιο οποιασδήποτε διαδικασίας μπορεί να καταλήξει σε επιβολή κυρώσεων, συνιστά θεμελιώδη αρχή διασφαλιζόμενη με το άρθρο 36, πρώτο εδάφιο,

της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Ορθώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμισε ότι η αποτελεσματική τήρηση αυτής της αρχής επιβάλλει να παρέχεται στην οικεία επιχείρηση η δυνατότητα, ήδη από το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή της ως προς το υποστατό και την κρισιμότητα των προβαλλομένων πραγματικών περιστατικών και συνθηκών καθώς και επί των εγγράφων που έλαβε υπόψη η Επιτροπή προς στήριξη των ισχυρισμών της. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, στη σκέψη 57 της ίδιας αποφάσεως, ότι για την παράβαση ευθύνεται, κατ' αρχήν, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που διηύθυνε την οικεία επιχείρηση κατά τον χρόνο διαπράξεως αυτής, έστω και αν, κατά τον χρόνο εκδόσεως της περί διαπιστώσεως της παραβάσεως αποφάσεως, η εκμετάλλευση της επιχειρήσεως τελούσε υπό την ευθύνη άλλου προσώπου. Επιβάλλεται να τονιστεί, επίσης, υπό την αυτή έννοια, ότι, ενόψει της σημασίας της, η κοινοποίηση των αιτιάσεων πρέπει να προσδιορίζει κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτησεως το νομικό πρόσωπο στο οποίο πρόκειται ενδεχομένως να επιβληθούν πρόστιμα και να απευθύνεται προς αυτό (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-176/99 P, ARBED κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-10687, σκέψη 21).

⁹³ Καθόσον, σύμφωνα με τις εν λόγω αρχές, η Επιτροπή απέστειλε χωριστές ανακοινώσεις αιτιάσεων στην Thyssen και την TKS, δικαιολογείται κάποια αμφιβολία ως προς την έκταση των προσαπτομένων στη δεύτερη πράξεων και ως προς την αναγκαιότητα αυτής της επιχειρήσεως να αμυνθεί για τις πράξεις τις προσαπτόμενες με την απευθυνόμενη χωριστά στην Thyssen ανακοίνωση αιτιάσεων. Από αυτής της απόψεως, η αναφορά που γίνεται με τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων στο γεγονός ότι οι προγενέστερες της συστάσεως της TKS ενέργειες της Thyssen ενέπιπταν στην ευθύνη της TKS δεν αίρει εντελώς τις αμφιβολίες. Εξάλλου, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 84 έως 86 της παρούσας αποφάσεως, μολονότι το γεγονός ότι ζητήθηκε από την TKS να επιβεβαιώσει την ανάληψη ευθύνης για την Thyssen και η σχετική δήλωση της TKS θα μπορούσαν να διευκρινίσουν το ζήτημα αυτής της αναλήψεως ευθύνης, εντούτοις δεν καθιστούν άνευ σημασίας το ερώτημα αν παρασχέθηκε στην TKS η δυνατότητα να αναπτύξει την άποψή της επί όλων των αποδιδόμενων στην Thyssen πράξεων για την περίοδο 1993 έως 1995.

⁹⁴ Δεδομένου ότι η Επιτροπή απέστειλε χωριστές ανακοινώσεις αιτιάσεων στην Thyssen και την TKS, ο εκ μέρους της πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας

της TKS επέβαλε να της ζητήσει, μετά τη δεύτερη ανακοίνωση αιτιάσεων, να διευκρινίσει αν είχε να διατυπώσει άλλες παρατηρήσεις σχετικά με τις ειδικώς αποδιδόμενες στην Thyssen αιτιάσεις.

95 Επομένως, μολονότι, στην πράξη, η Thyssen διατύπωσε εκτενώς τις απόψεις της επί των προγενέστερων της 1ης Ιανουαρίου 1995 πράξεων της Thyssen, εντούτοις, η Επιτροπή υπέπεσε σε διαδικαστική πλάνη την οποία βασίμως προβάλλει η TKS. Κατά συνέπεια, ορθώς το Πρωτοδικείο διαπίστωσε στη σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε στην TKS τη δυνατότητα να διατυπώσει τις παρατηρήσεις της επί του υποστατού και του λυσιτελούς των προσαπτομένων στην Thyssen πράξεων και ότι, κατ' ακολουθίαν, η TKS δεν μπόρεσε να ασκήσει σχετικώς τα δικαιώματά της άμυνας.

96 Επιπροσθέτως επισημαίνεται ότι η νομολογία στην οποία αναφέρθηκε η Επιτροπή, δηλαδή οι προαναφερθείσες αποφάσεις του Πρωτοδικείου ARBED κατά Επιτροπής και Cour Compagnie maritime belge transports κ.λπ. κατά Επιτροπής, ουδόλως δύνανται να θεμελιώσουν τον ισχυρισμό προς στήριξη του οποίου προβλήθηκαν. Πράγματι, η απόφαση του Πρωτοδικείου αναιρέθηκε από το Δικαστήριο. Στηριζόμενο ιδίως στην προαναφερθείσα απόφαση Compagnie maritime belge transports κ.λπ. κατά Επιτροπής το Δικαστήριο έκρινε ότι το Πρωτοδικείο πεπλανημένως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η έλλειψη ανακοινώσεως αιτιάσεων στην ARBED SA εκ μέρους της Επιτροπής, μολονότι αυτή της είχε επιβάλει πρόστιμο για τις πράξεις της θυγατρικής της TradeARBED SA, δεν ήταν ικανή να επαχθεί την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας (βλ. προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου, ARBED κατά Επιτροπής, σκέψη 24).

97 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθούν ο δεύτερος και τρίτος λόγος που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της αντίθετης αιτήσεώς της αναιρέσεως.

- 98 Δεδομένου ότι όλοι οι λόγοι που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της αντίθετης αιτήσεώς της αναιρέσεως είναι αβάσιμοι, η αίτηση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 99 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο έχει εφαρμογή επί της διαδικασίας αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 118 του ιδίου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον το έχει ζητήσει ο αντίδικος. Εντούτοις, κατά την παράγραφο 3, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω άρθρου, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Δεδομένου ότι οι TKS και AST ηττήθηκαν στο πλαίσιο της αιτήσεώς τους αναιρέσεως η δε Επιτροπή ηττήθηκε στο πλαίσιο της αντίθετης αιτήσεώς της αναιρέσεως, πρέπει να αποφασισθεί ότι οι διάδικοι φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) κρίνει και αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει τις αιτήσεις αναιρέσεως και την αίτηση αντίθετης αναιρέσεως.
- 2) Οι ThyssenKrupp Stainless GmbH, ThyssenKrupp Acciai speciali Terni SpA και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα.

(υπογραφές)